

Förändra finansieringen av adoptionsverksamheten i Sverige:

De tre svenska organisationer som förmedlar internationella adoptioner är ideella föreningar vars anställda personal utför själva förmedlingsarbetet. Förmedlingsverksamheten finansieras med den avgift som blivande adoptivföräldrar betalar i samband med adoptionen. Organisationerna hamnar härmed i beroendeställning till adoptivföräldrarna och en intressekonflikt kan uppstå där barnets bästa inte alltid överensstämmer med blivande adoptivföräldrars önskemål. Ekonomiska intressen bör ej heller vara sammanblandade med adoptionsområdet eftersom syftet med adoptionen då alltid kan ifrågasättas. BFA anser därför att förmedlingen av internationella adoptioner behöver ses över. Samhället behöver ta ett större ansvar för kostnaderna.

Det är tydligt i den svenska lagen¹, som styr den svenska adoptionsförmedlingen, att formen för verksamheten skall ske genom en sammanslutning som har till huvudsyfte att förmedla internationella adoptioner samt att "sammanslutningen kommer att förmedla adoptioner på ett sakkunnigt och omdömesgillt sätt, utan vinstintresse och med barnet bästa som främsta riktmärke."

Vidare står "För att täcka kostnaderna för verksamheten får en auktoriserad sammanslutning ta ut skäliga avgifter av dem som anlitar sammanslutningen för internationell adoptionsförmedling."

Detta innebär att sökande som går in ett avtal med en adoptionsorganisation betalar, ur egen ficka, den administrativa kostnad själva förmedlingen kostar i form av kanslipersonal mm som finns i anslutning till det svenska kontoret, samt de faktiska kostnader som är kopplade till adoptionen i utlandet. Dessa kostnader kan innefatta avgift till myndigheter, domstolskostnader, tolk och översättningskostnader.

Dessa ideella organisationer, som skall vara icke vinstdrivande, skall finansieras genom att ta ut en skälig adoptionsavgift av de personer som vill ha hjälp att genomföra en adoption. För att få ta del av denna tjänst måste man bli medlem².

I detta system upplever BFA att det uppstår ett antal etiska dilemman när marknadskrafter blandas in i en så känslig verksamhet där barn är inblandade.

- Hur skall det säkerställas att en verksamhet som är ekonomiskt beroende av de intäkter de får, som är direkt kopplade till förmedlingen av antal barn, inte sätter sig i sitsen att de, för sin egen överlevnad, ser sig tvungna att förmedla barn "till vilket pris som helst"? Antalet adoptioner har under de senaste 5 åren gått ner i antal markant. Detta slår direkt tillbaka på verksamheterna som förmedlar adoptionerna.
- I den marknadsorienterade värld vi lever i upplever många att de köper en tjänst när de som privatpersoner betalar för en tjänst som organisationen skall leverera. Denna tjänst handlar om att organisationen står till förfogande för att förmedla en kontakt mellan en

¹ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1997192-om-internationell_sfs-1997-192_§6-7

² <https://www.bfa.se/adoption/kostnad/>
<https://www.adoptionscentrum.se/sv/Adoption/Adoptionskostnaden/>

presumtiv adoptivförälder och kontakter i utlandet som representerar myndigheter och/eller organisationer. Det finns aldrig några garantier att processen kommer att landa i att ett barn har fått möjligheten att adopteras in i denna specifika familj.

Vi anser inte att adoptivförmedlingen skall ses som att man köper en tjänst där specifika krav kan ställas kring "slutprodukten" och "leveranstid"? Detta är en verklighet som vi adoptionsorganisationer ibland möts av, människor som tror sig köpa en vara. Denna uppfattning stämmer mycket dåligt överens med de värderingar som vi som adoptionsorganisation har.

BFA anser att det behöver till en översyn kring det sätt själva förmedlingsarbete finansieras.

Hela verksamheterna skall på ett professionellt sätt förmedla adoptioner på ett sakkunnigt och omdömesgillt sätt, utan vinstintresse och med barnets bästa som främsta riktmärke. Vi tycker dock att det är viktigt att ställa sig följande frågor:

- Kan man om man har en verksamhet som är beroende av antal barn man förmedlar, samtidigt trygga att barnets bästa sätts först?
- Kan man säkerställa att adoptionskompetensen och sakkunnigheten finns inom organisationen om verksamheten, som skall drivas utan vinstintressen, under många år befinner sig i en verklighet där färre och färre adoptioner genomförs?
- Kan man säkerställa att adoptioner genomförs på ett omdömesgillt sätt när det är de som vill adoptera som direkt betalar dem som skall genomföra processen?
- Kan man säkerställa att barnets bästa alltid sätts i främsta rummet när det är marknadskrafterna som styr?

De bidrag som idag finns från svenska staten till själva adoptionsförmedlingen är i form av statsbidrag³. Detta statsbidrag täckte 2017 ca 7 500 kr av varje förmedlad adoption.

Svenska staten subventionerar sedan varje enskild adoption genom ett adoptionsbidrag⁴ som varje adoptivfamilj kan ansöka om i samband med att adoptionen är slutförd. Detta bidrag ligger i dag på 75 000 kr.

Det huvudsakliga syftet med adoptionsbidraget är att säkerställa att även hushåll som ses som ekonomiskt svagare skall ha möjlighet att adoptera, enligt IFS rapport 2016:9⁵

Här anser BFA att fokuset flyttas från att säkerställa det enskilda barnets säkerhet till att handla om att trygga blivande föräldrars möjlighet att genomföra en adoption.

Vi vill även fortsättningsvis genomföra etiska och kvalitativa adoptioner som ej direkt är beroende av antalet adoptioner som förmedlas under ett år eller från ekonomiska aspekter. Det skall vara adoptioner som sker utifrån barnets bästa.

³ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-20081239-om-statsbidrag-till_sfs-2008-1239 §10

⁴ https://www.forsakringskassan.se/privatpers/foralder/adoptera_barn/adoptionsbidrag

⁵ https://www.inspsf.se/digitalAssets/5/5832_31003889_isf_2016-9_web.pdf

Svenska staten avsätter pengar varje år i form av adoptionsbidrag och statsbidrag. Skulle dessa pengar kunna användas på ett bättre sätt för att säkerställa etiken och kvalitén i förmedlingsverksamheten?

Man har i det svenska samhället valt att särskilja finansiering och organisering av internationella adoptioner från nationella adoptioner och familjehemsplacering⁶ där de två senare handläggs av socialtjänsten och finansieras av svenska samhället.⁷

⁶ http://brs.skl.se/brsbibl/cirk_documents/17052.pdf

<http://www.domstol.se/Familj/Adoption/Nationell-adoption/>

⁷ <https://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19478/2014-8-1.pdf>